

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-08

Milieuraad

Nr. 561

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 14 april 2015

De vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu over de brief van 3 april 2015 over de geannoteerde agenda van de informele Milieuraad op 14 en 15 april 2015 in Riga (Kamerstuk 21 501-08, nr. 560) en over de brief van 20 maart 2015 over het verslag van de Milieuraad van 6 maart 2015 (Kamerstuk 21 501-08, nr. 556).

De vragen en opmerkingen zijn op 8 april 2015 aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu voorgelegd. Bij brief van 13 april 2015 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Van Dekken

De adjunct-griffier van de commissie,
Tijdink

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inhoudsopgave	blz.
Inleiding	2
Geannoteerde agenda informele Milieuraad 14 en 15 april 2015	2
<i>Internationale klimaatonderhandelingen</i>	2
<i>Biodiversiteit</i>	3
<i>Hernieuwbare energie in relatie tot biodiversiteit</i>	4
Verlag Milieuraad 6 maart 2015	4
<i>Uitfasering van fluorkoolwaterstoffen (HKK's)</i>	4
<i>Bodem</i>	5

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de voorliggende stukken. Zij hebben hierover enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende stukken. Deze leden hebben een aantal vragen en opmerkingen waarop ze de Staatssecretaris verzoeken in te gaan.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende stukken. Deze leden hebben hierover enkele vragen en opmerkingen.

Geannoteerde agenda informele Milieuraad 14 en 15 april

Internationale klimaatonderhandelingen

De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre juridisch bindende afspraken over nationaal bepaalde bijdragen in mondiaal verband realistisch zijn. Wat is de visie van de Staatssecretaris daarop en wat is de Nederlandse inbreng hierop? Deze leden ontvangen graag een toelichting. Voorts vragen deze leden hoe deze discussie binnen de Milieuraad verloopt en welke EU-lidstaten er voor- of tegenstander zijn. Wat als belangrijke spelers uit de rest van de wereld niets willen weten van een verdrag waarin juridische bepalingen een rol spelen?

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie wat de Nederlandse inbreng zal zijn met betrekking tot een mondiale adaptatiedoelstelling. Is de Staatssecretaris van mening dat deze er zou moeten komen en zo ja, hoe zou deze er dan volgens haar uit moeten zien? Deze leden vragen wat de toegevoegde waarde van een adaptiedoelstelling is bovenop de primaire doelstelling voor CO₂-uitstoot en aanvullende zaken als energiebesparing en hernieuwbare energie. Wat is de visie van de Staatssecretaris daarop en hoe beïnvloedt dit de Nederlandse inbreng?

Ook met betrekking tot klimaatfinanciering is voor de leden van de VVD-fractie onvoldoende duidelijk wat de Nederlandse inbreng zal zijn. Zij ontvangen daarover graag alsnog een toelichting van de Staatssecretaris. Welk gedeelte is reeds toegezegd en wat staat er nog op stapel? Op welke wijze wordt de financiële dekking van het Klimaatfonds geborgd? Is de Staatssecretaris van mening dat het van groot belang is dat voor elke euro die aan klimaatbeleid wordt uitgegeven, duidelijk is wat het effect daarvan is? Waarom wel of niet en hoe wordt dit meegenomen in de Nederlandse inbreng?

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie welk bedrag er tot op heden door elk van de EU-lidstaten beschikbaar is gesteld voor het Klimaatfonds en in welke vorm. Wat is het totale beoogde bedrag dat beschikbaar zou moeten worden gesteld ten behoeve van het Klimaatfonds?

De leden van de PvdA-fractie vragen naar de standpunten van de Staatssecretaris over of in het klimaatakkoord, dat later dit jaar in Parijs dient te worden gesloten, de nationaal bepaalde bijdragen internationaal juridisch bindend moeten zijn, over of er een mondiale adaptatiedoelstelling moet komen en hoe die er uit zou kunnen zien, en over financiering van klimaatmaatregelen.

De leden van de D66-fractie lezen dat de milieuministers een korte gedachtewisseling zullen hebben over de stand van zaken van het klimaatakkoord dat in december 2015 in Parijs gesloten moet worden. De Staatssecretaris geeft aan dat er verschillen van inzicht zijn over 1) of de nationaal bepaalde bijdragen internationaal juridisch bindend moeten zijn, over 2) of er een mondiale adaptatiedoelstelling moet komen en hoe die eruit zou kunnen zien en over 3) de financiering van klimaatmaatregelen. De leden van deze fractie zijn onder andere van mening dat juridisch bindende doelstellingen noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de afspraken die in dit jaar in Parijs worden gemaakt slechts in een papieren werkelijkheid zullen uitmonden. De Staatssecretaris geeft echter op geen van deze drie punten aan wat de Nederlandse inbreng zal zijn in deze gedachtenwisseling. Deze leden vernemen graag waar de Staatssecretaris namens Nederland op zal aansturen ten aanzien van deze drie punten. Immers, ook gedachtewisselingen zijn in het Europese besluitvormingsproces belangrijke stappen waarin richting kan worden gegeven. Welke gedachten zal de Staatssecretaris haar collega's namens Nederland voorspiegelen?

Biodiversiteit

De leden van de VVD-fractie constateren dat de Staatssecretaris de Rijkswaardvisie Natuurlijk Verder (Kamerstuk 33 576, nr. 1) eenzijdig benadert en geen recht doet aan wat er daadwerkelijk in deze visie vermeld staat. Deze leden vragen zich daarom af wat de Staatssecretaris precies wil inbrengen bij de discussie over biodiversiteit. Graag vernemen de betreffende leden hoe de Staatssecretaris de Rijkswaardvisie precies interpreteert. Is zij het met deze leden eens dat economie en ecologie in deze visie hand in hand gaan en dat natuur geen doel op zich is? Zo ja, is zij bereid om juist dit belang uit te dragen tijdens de informele Milieuraad? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdA-fractie vragen of de Staatssecretaris in de Milieuraad al een eerste visie zal geven op de «State of Nature in the EU» en de Mid Term Review van de EU Biodiversiteitsstrategie 2020, die later dit jaar zullen worden gepubliceerd.

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat de evaluatie van de Vogel- en Habitatrichtlijnen plaats moet vinden op basis van de vraag of deze effectief zijn ten aanzien van het doel van bescherming van habitats en vogels. Deze leden verzoeken de Staatssecretaris om dit standpunt te betrekken bij de discussie in de Milieuraad.

De leden van de PvdA-fractie verzoeken de Staatssecretaris om de toegezegde appreciatie van het onderzoek «The European environment – State and outlook 2015» (SOER 2015) van het Europese Milieuoorgaan, waarin onder meer wordt gesteld dat het Europese natuurlijke kapitaal nog steeds achteruit gaat door sociaaleconomische activiteiten zoals

landbouw, visserij, transport, industrie, toerisme en urbanisatie, voorafgaand aan de informele Milieuraad naar de Kamer te sturen. De leden van de PvdA-fractie verzoeken de Staatssecretaris om, indien dit gezien de korte tijd tot de Milieuraad niet mogelijk is, het standpunt dat in de Milieuraad wordt geuit op hoofdlijnen met de Kamer te delen.

Hernieuwbare energie in relatie tot biodiversiteit

De leden van de PvdA-fractie vragen of de Staatssecretaris al op de hoogte is van de visie van het Letse voorzitterschap over hoe de EU haar leiderschapspositie op het gebied van hernieuwbare energie kan behouden, zonder dat dit leidt tot verlies aan biodiversiteit in de wereld.

De leden van de PvdA-fractie hopen dat de Staatssecretaris wil voorstellen om in Europees verband – net als in Nederland – afspraken te maken over de duurzaamheidscriteria aan bij- of meegestookt hout.

De leden van de D66-fractie lezen dat er eveneens, in een gezamenlijke sessie met de energieministers, gesproken zal worden over hernieuwbare energie in relatie tot biodiversiteit. De leden van deze fractie zijn verheugd in de geannoteerde agenda van de informele Energieraad (d.d. 15–16 april te Riga, waar in de geannoteerde agenda voor de informele Milieuraad naar wordt verwezen, Kamerstuk 21 501-33, nr. 538) te lezen dat het Letse Voorzitterschap wil bespreken hoe de EU haar leiderschapspositie op het gebied van hernieuwbare energie kan behouden, zónder dat dit leidt tot verlies aan biodiversiteit in de wereld. De leden van deze fractie zijn immers groot voorstanders van hernieuwbare energie (bijvoorbeeld biomassa), maar delen de zorg dat deze niet ten koste mag gaan van de biodiversiteit. Deze leden erkennen dat de EU met haar grote inkoopmacht een cruciale rol vervult in het voorkomen van verlies aan biodiversiteit. De Minister van Economische Zaken geeft aan het bemoedigend te vinden dat de Europese Commissie in haar voorstel over de Energie Unie een nieuw wetgevend voorstel voor hernieuwbare energie aankondigt voor 2016–2017. Deze leden horen graag hoe de Staatssecretaris, in gezamenlijkheid met de Minister van Economische Zaken, in deze sessie het behoud van biodiversiteit namens Nederland inderdaad gaat benadrukken.

De leden van de D66-fractie lezen dat Nederland van andere lidstaten zal vernemen hoe zij aankijken tegen de relatie tussen hernieuwbare energie en biodiversiteit. De leden van deze fractie vernemen echter graag waar de Staatssecretaris op dit punt zélf aan denkt. Houdt de Staatssecretaris het bij het toelichten van de Nederlandse Rijksnatuurvisie Natuurlijk Verder, die is opgesteld om te voldoen aan de huidige internationale en Europese afspraken? Of gaat ze eveneens pleiten voor een set nieuwe of aanvullende, specifieke Europese afspraken, teneinde richting te geven aan de inhoud van het nieuwe voorstel van de Europese Commissie? Indien het laatste het geval is, welke specifieke afspraken zijn dit dan, ook met het oog op het Nederlandse Voorzitterschap in de eerste helft van 2016? Wat is de richting die het Letse Voorzitterschap nu voor ogen heeft? Komt deze overeen met die van de Staatssecretaris?

Verslag Milieuraad 6 maart 2015

Uitfasering van fluorkoolwaterstoffen (HFK's)

Met betrekking tot de uitfasering van HFK's vragen de leden van de VVD-fractie welke financiële bijdrage de Staatssecretaris voornemens is te leveren. Kan ze inzichtelijk maken hoe deze bijdrage gedekt wordt en

welke concrete resultaten daarmee bereikt worden ten aanzien van het uitfaseren van HFK's in ontwikkelingslanden?

Bodem

Tot slot hebben de leden van de VVD-fractie vragen over bodembeheer. Enerzijds lezen zij dat bodembeheer een competentie van lidstaten is, anderzijds lezen zij dat een integrale bodemstrategie op steun van Nederland kan rekenen. Kan de Staatssecretaris dit nader toelichten? Hoe zou zo'n integrale strategie er volgens haar uit moeten zien en wat zou er in moeten staan? Graag ontvangen deze leden een toelichting hierop.

II Reactie van de Staatssecretaris

Hierbij treft u de beantwoording van de schriftelijke vragen aan die door de vaste Kamercommissie voor Infrastructuur en Milieu op 8 april jl. zijn gesteld over de geannoteerde agenda voor de Informele Milieuraad op 14 en 15 april in Riga en het verslag van de Milieuraad van 6 maart 2015. Voor de Informele Milieuraad zijn de onderwerpen internationale klimaatonderhandelingen, biodiversiteit en hernieuwbare energie in relatie tot biodiversiteit geagendeerd. De fracties van de VVD, PvdA en D66 hebben vragen over deze onderwerpen gesteld. Verder heb ik vragen ontvangen over de uitfasering van fluorkoolwaterstoffen (HFK's) en over bodem. Hieronder treft u per onderwerp de antwoorden aan. De antwoorden voor het onderwerp biodiversiteit bied ik u mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken aan.

Internationale klimaatonderhandelingen

De leden van de fracties van de VVD, de PvdA en D66 stellen vragen over de discussie die gevoerd wordt over de mate van juridische bindendheid van nationaal bepaalde bijdragen in het nieuwe akkoord.

De Europese Unie wil, net als de VS en de meeste andere grote landen, in Parijs een juridisch bindend akkoord sluiten. De vraag is in hoeverre nationaal bepaalde bijdragen daarin ook internationaal juridisch bindend moeten worden. Zoals ik eerder aan uw Kamer heb laten weten is de Europese inzet voor een nieuw klimaatakkoord gericht op brede deelname door alle landen en in ieder geval de grootste uitstoters – anders is het niet effectief. In de discussie over juridische bindendheid van nationaal bepaalde bijdragen zal voor Nederland brede participatie het leidende criterium zijn. Uiteindelijk zal Parijs een uitkomst moeten opleveren die brede participatie niet in de weg staat. Daarbij moeten landen zich committeren aan de uitvoering van hun nationaal bepaalde bijdragen en aan een systeem dat periodiek tot nieuwe en meer ambitieuze nationaal bepaalde bijdragen moet leiden.

Voorts vragen de leden van de fracties van de VVD, de PvdA en D66 naar het Nederlandse standpunt inzake een mondiale adaptatiedoelstelling.

Aandacht voor adaptatie in het nieuwe klimaatakkoord is een sterke wens van Nederland, maar zeker ook van de meest kwetsbare en armste ontwikkelingslanden die dagelijks al te maken hebben met de gevolgen van klimaatverandering. Nederland vindt het daarom belangrijk dat in het nieuwe akkoord op gelijkwaardige wijze aandacht besteed wordt aan mitigatie én adaptatie. Dat kan in eerste instantie door in het nieuwe akkoord een kwalitatieve doelstelling, zoals het streven naar klimaatbestendige duurzame ontwikkeling, op te nemen. Dat kan op een goede manier richting geven aan toekomstige investeringen.

Een kwantitatieve mondiale doelstelling voor adaptatie is lastig te formuleren – in tegenstelling tot mitigatie kunnen individuele adaptatiebijdragen niet eenvoudig opgeteld worden tot een collectieve noodzakelijke inspanning. Een dergelijke doelstelling heeft ook weinig meerwaarde voor nationale planningsprocessen voor adaptatie, terwijl juist dat proces van planning, implementatie en financiering van projecten centraal zou moeten staan. Er zal wel een roep komen vanuit ontwikkelingslanden voor meer financiering voor adaptatie. Daar ga ik hieronder op in.

Met betrekking tot de internationale klimaatonderhandelingen vragen de leden van de fracties van de VVD, de PvdA en D66 om nadere toelichting op het Nederlandse standpunt inzake klimaatfinanciering.

In de klimaatonderhandelingen is afgesproken dat de ontwikkelde landen vanaf het jaar 2020 USD 100 miljard per jaar aan klimaatfinanciering mobiliseren. Dit bedrag kan bestaan uit een combinatie van publieke financiering en private financiering. Er is niet vastgesteld welk land welk deel hiervan moet bijdragen.

Aan het Groene Klimaatfonds (GCF) hebben tot dusver 33 landen een bijdrage toegezegd voor de periode 2015–2018. Het totale toegezegde bedrag staat nu op USD 10,2 miljard. Het totaal toegezegde bedrag van EU-lidstaten is USD 4,7 miljard. Vijftien EU-lidstaten hebben een bijdrage toegezegd, variërend van 0,07 tot 905 miljoen euro per lidstaat. Deze bedragen zijn alle schenkingen op de bijdrage van Frankrijk na, waar 40% van het toegezegde bedrag uit een lening bestaat. Nederland zal 100 miljoen euro bijdragen voor de periode 2015–2018 ten laste van de begroting van BHOS.

Internationaal is afgesproken dat een «significant deel» van nieuwe multilaterale adaptatiefinanciering via het Fonds zou moeten lopen, zonder dat daarbij een bedrag is afgesproken. De ambitie is wel dat het Groene Klimaat Fonds het belangrijkste financiële kanaal onder het VN raamwerk wordt, waarlangs een significant deel van de toekomstige klimaatfinanciering zal gaan lopen. Nederland zet binnen het Groene Klimaat Fonds in op een raamwerk waarbij nauwgezet de klimaatimpact kan worden gemeten.

Biodiversiteit

De leden van de VVD-fractie vragen zich af wat Nederland in wil brengen bij de discussie over biodiversiteit en of het klopt dat economie en ecologie in de Rijksnatuurvisie hand in hand gaan.

Nederland zal tijdens de Informele Milieuraad de Rijksnatuurvisie toelichten. In de Rijksnatuurvisie gaan ecologie en economie inderdaad hand in hand. Beide zijn doelen met een maatschappelijk belang. In de Rijksnatuurvisie wordt deze synergie vanuit de natuurinvalshoek beschreven.

De leden van de PvdA-fractie vragen of in de Milieuraad al een eerste visie wordt gegeven op de «State of Nature in the EU» en de Mid Term Review van de EU Biodiversiteitsstrategie 2020, die later dit jaar zullen worden gepubliceerd. Het is te vroeg om daar al een visie op te geven omdat deze beide rapporten nog niet gereed zijn.

De leden van de PvdA-fractie zijn voorts van mening dat de evaluatie van de Vogel- en Habitatrichtlijnen plaats moet vinden op basis van de vraag of deze effectief zijn ten aanzien van het doel van bescherming van habitats en vogels, en verzoeken om dit standpunt te betrekken bij de discussie in de Milieuraad.

Uw Kamer heeft de toezegging gekregen om vóór het meireces geïnformeerd te worden over de evaluatie van de Vogel en Habitatrichtlijnen en over het proces tot en met het Nederlands voorzitterschap. Het is daarom prematuur om daar in deze Informele Milieuraad al op vooruit te lopen.

De leden van de PvdA-fractie vragen verder naar de toegezegde appreciatie van het rapport «Het Milieu in Europa – Toestand en verkenning 2015» en naar het standpunt dat hierover in de Milieuraad zal worden geuit.

Deze appreciatie ontvangt de Tweede Kamer na de Informele Milieuraad tegen het eind van deze maand. De inbreng van Nederland op hoofdlijnen op de Informele Milieuraad is gebaseerd op de Rijksnatuurvisie «Natuurlijk verder». De Natuurvisie kent twee sporen: een fundament waarmee onder meer invulling wordt gegeven aan Europese en mondiale afspraken en een bouwwerk van aanvullende acties (o.a. gericht op natuurcombinaties) om meer synergie met andere maatschappelijke opgaven en economische initiatieven te bewerkstelligen.

Voor zowel fundament als bouwwerk geldt het adagium om beter aan te sluiten bij initiatieven uit de maatschappij, en deze te verleiden tot bijdragen ten goede van natuur. In dat verband zal Nederland op de Informele Milieuraad ook de aanpak met Green Deals voor het voetlicht brengen als instrument om bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en overheden samen te laten werken aan natuurbeheer en -herstel. De samenwerking binnen de Green Deals is daarnaast gericht op het ontwikkelen en toepassen van instrumenten die rekening houden met de effecten van productie en consumptie op biodiversiteit en het natuurlijk kapitaal. Op dit moment zijn er 25 Green Deals gesloten die betrekking hebben op biodiversiteit en natuurlijk kapitaal.

Hernieuwbare energie in relatie tot biodiversiteit

De leden van de D66-fractie vragen naar de Nederlandse visie op de relatie tussen hernieuwbare energie en biodiversiteit en willen weten of Nederland zal pleiten voor nieuwe of aanvullende Europese afspraken.

De huidige internationale en Europese afspraken op dit terrein zijn ambitieus en voor een belangrijk deel leidend voor de nationale ambities. Immers, deze afspraken komen in wisselwerking met nationale ambities tot stand.

De Rijksnatuurvisie wil vernieuwing in de manieren waarop die afspraken kunnen worden gerealiseerd. Naast Europese afspraken over te nemen maatregelen, zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn en Natura 2000, gaat de Rijksnatuurvisie ook in op nieuwe manieren om natuur te behouden en te versterken. Het gaat daarbij om versterking van de relatie van natuur met de maatschappij en de economie door meer aandacht en ruimte te geven aan maatschappelijke initiatieven. Initiatieven die de natuur ten goede komen en innovatieve combinaties tussen natuur en sociaaleconomische ontwikkelingen (natuurcombinaties).

Tijdens de gezamenlijke sessie van de Informele Energieraad en de Informele Milieuraad zal Nederland benadrukken dat behoud van biodiversiteit van belang is voor een duurzame toekomst.

De overige vragen van de leden van de PvdA-fractie en de D66-fractie over dit agendapunt worden betrokken bij de beantwoording van de schriftelijke vragen die door de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken zijn gesteld n.a.v. de geannoteerde agenda voor de Informele Energieraad

op 15 en 16 april in Riga. Deze worden door de Minister van Economische Zaken aan uw Kamer aangeboden.

Uitfasering van fluorkoolwaterstoffen (HFK's)

Met betrekking tot de uitfasering van HFK's vragen de leden van de VVD-fractie welke financiële bijdrage Nederland voornemens is te leveren en of de dekking van deze bijdrage, en de concrete resultaten die hiermee bereikt worden ten aanzien van het uitfaseren van HFK's in ontwikkelingslanden, inzichtelijk kunnen worden gemaakt.

Nederland steunt de inzet op internationale afspraken over uitfasering van HFK's onder het Montreal-protocol. In potentie kan een internationale HFK-deal substantieel bijdragen aan concrete klimaatwinst, naar schatting cumulatief zo'n 80–100 Gton in de periode tot en met 2050. Meer dan de helft daarvan zal in ontwikkelingslanden worden gerealiseerd. Ter vergelijking: de doelstelling van het Kyoto-protocol was ca. 2 Gton voor de periode 2008–2012.

Succesvolle afspraken in 2015 om HFK's internationaal aan te pakken kunnen ook een positieve uitstraling hebben richting de VN-klimaatop in Parijs. Ik beraad mij nog op de mogelijkheid om een aanvullende Nederlandse bijdrage beschikbaar te stellen.

Bodem

Tot slot vragen de leden van de VVD-fractie naar de Nederlandse inzet op het terrein van Europees bodembeheer en hoe een eventuele integrale strategie er uit zou moeten zien.

Het Nederlandse standpunt is steeds tegen een wettelijk bindend instrument geweest, vanwege subsidiariteit en proportionaliteit. Wel is Nederland voorstander van een Europese bodemstrategie gericht op gezamenlijke kennisuitwisseling en onderzoek tussen lidstaten. Deze strategie kan door de lidstaten zelf worden ingevuld. Een strategie sluit beter aan bij het Nederlandse bodembeleid, waarin we niet meer uitgaan van alleen bodembescherming maar van duurzaam gebruik van de bodem.